

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده علوم اجتماعی

جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی

عنوان :

بررسی و شناخت میزان خشونت خانگی علیه زنان و عوامل موثر بر آن

در خانواده های ساکن شهر دره شهر

استاد راهنما : دکتر محمد زاهدی اصل

استاد مشاور : دکتر اکبر شریفیان

استاد داور : دکتر رحمان سعیدی

پژوهشگر: آسیه کامرانی

نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷

تقدیم به :

پدر و مادرم که سرچشمه محبت و مهربانی اند.

تقدیم به :

همسر عزیزم که در طول تحصیل به جای گفتن و شنودنم، خواندن و نوشتنم را شاهد بودند.

تقدیم به :

تمام زنان آزاده سرزمینم.

چکیده :

هر خانواده باید کانون صمیمانه ترین روابط میان افراد به حساب آید اما خشونت خانوادگی بخشی از تجربه بسیاری از زنان است. خشونت خانگی علیه زنان امری جهانی است و از آنجا که در سالهای اخیر بر شدت آن افزوده شده و باعث اثرات شدید جسمی، جنسی، ذهنی، روانی، اقتصادی و اجتماعی بر قربانی و سایر اعضای خانواده شده، مورد توجه کارشناسان قرار گرفته است.

به گزارش سازمان ملل از هر سه زن جهان، یک نفر در طول زندگی خود، قربانی خشونت و تبعیض یا مورد تجاوز به عنف قرار می گیرد. پژوهش حاضر به دنبال بررسی و شناخت میزان خشونت خانگی علیه زنان و عوامل موثر بر آن در خانواده های ساکن شهر دره شهر، می باشد که با استفاده از نظریات کارکردگرایی ساختاری، نظریه نقش ها، اقتدار و کشمکش دارندورف و اقتدار سه گانه وبر، و تفهم وبر به دنبال آزمون فرضیات می باشد. روش پژوهش حاضر پیمایشی توصیفی و تمام شماری، ابزار گردآوری اطلاعات نیز پرسشنامه می باشد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها بیانگر آنست که سطح تحصیلات و طبقه شغلی و میانگین درآمد ماهیانه زنان جامعه آماری پایین تر از همسران شان بوده، همچنین بین گرایش های اقتدارگرایانه مردسالاری در مردان با خشونت خانگی علیه زنان رابطه وجود دارد.

در نهایت پیشنهاد می شود که برای برخورد با این پدیده و کمک به حل یا رفع آن نسبت به ارتقای سطح سواد و افزایش آگاهی زنان، آگاه ساختن آنان از حقوق حقه ی خود که به موجب قانون باید از آن برخوردار باشند، در جهت تغییر نگرش منفی مردان نسبت به زنان و آماده سازی اذهان عمومی نسبت به برابری جنسیتی و مقابله با پدرسالاری و یا مردسالاری، تلاش شود.

کلید واژه ها : میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان، کج فهمی و عدم درک صحیح زوجین از

رفتارهای یکدیگر، گرایش های اقتدارگرای مردسالاری در مرد، خشونت خانگی علیه زنان.

سپاسگزارم :

از جناب آقای دکتر زاهدی اصل که با علاقه و شکیبایی و جدیت تمام، طی زمانی طولانی، ساعات گرانبهای خویش را بی دریغ در اختیارم نهادند.

از جناب آقای دکتر شریفیان که مسئولانه و دقیق و با صرف وقت بسیار از کمک به من در شناختن دامنه های متفاوت مطالب دریغ نورزیده و بردبارانه نقایصی را که در پیمودن این راه وجود داشت، تحمل نمودند.

از جناب آقای دکتر سعیدی که با وجود مشغله فراوان سمت داوری این رساله را عهده دار شدند و با راهنمایی های ارزنده خویش، این پژوهش را پربارتر کردند.

از همسر عزیزم که در تمام مراحل تحصیل بالاخص در جمع آوری مطالب این پژوهش بردبارانه یاریگرم بودند.

"فهرست مطالب"

۱.....	فصل اول : کلیات تحقیق
۲.....	۱-۱- مقدمه
۳.....	۲-۲- طرح مسئله
۷.....	۳-۱- اهداف تحقیق
۸.....	۴-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق
۹.....	۵-۱- سئوالات تحقیق
۱۰.....	فصل دوم : ادبیات تحقیق
۱۱.....	۱-۲- مقدمه
۱۲.....	۲-۲- تاریخچه موضوع
۱۲.....	۳-۲- تاریخچه وضعیت زنان در جهان
۱۲.....	۲-۳-۱- وضعیت زنان از دیرینه سنگی تا دومین انقلاب نو سنگی
۱۳.....	۲-۳-۲- وضعیت زنان از دومین انقلاب نو سنگی تا دوران باستان
۱۳.....	۳-۳-۲- وضعیت زنان از سقوط امپراتوری روم تا پایان رنسانس (قرون پنجم تا پانزدهم).....
۱۴.....	۴-۳-۲- وضعیت زنان در قرون هفدهم و هیجدهم
۱۴.....	۵-۳-۲- وضعیت زنان در قرن نوزدهم
۱۶.....	۴-۲- تاریخچه وضعیت زنان در ایران
۱۶.....	۱-۴-۲- وضعیت زنان در ایران باستان
۱۷.....	۲-۴-۲- وضعیت زنان در دوران اشکانیان
۱۸.....	۳-۴-۲- وضعیت زنان در دوران حکومت ساسانی
۱۸.....	۴-۴-۲- موقعیت زنان در قبل و بعد از اسلام
۱۹.....	۵-۴-۲- وضعیت زنان در دوره غزنوی (۳۵۱ - ۵۸۲)
۲۰.....	۶-۴-۲- وضعیت زنان در دوره سلجوقی (۴۲۹-۵۹۰)

۲۰	۷-۴-۲- وضعیت زنان در دوره خوارزمشاهی (۴۹۰-۶۲۸)
۲۰	۸-۴-۲- وضعیت زنان عصر مغول (قرون ۱۱ و ۱۲)
۲۰	۹-۴-۲- وضعیت زنان عصر صفوی
۲۱	۱۰-۴-۲- وضعیت زنان در عهد قاجار
۲۲	۱۱-۴-۲- وضعیت زنان در دوران پهلوی
۲۳	۱۲-۴-۲- وضعیت زنان در ایران در قبل و بعد از انقلاب
۲۳	۵-۲- تاریخچه تحقیقات پیرامون خشونت
۲۶	۶-۲- ذکر آماری در باب خشونت علیه زنان در جهان و ایران
۲۶	۱-۶-۲- خشونت علیه زنان در جهان
۲۸	۲-۶-۲- خشونت علیه زنان در ایران
۲۹	۷-۲- مروری بر مطالعات و تحقیقات پیشین
۳۰	۱-۷-۲- مطالعات و تحقیقات خارجی
۳۴	۲-۷-۲- مطالعات و تحقیقات داخلی
۴۶	۸-۲- خشونت علیه زنان، خودکشی و افسردگی در استان ایلام
۴۸	۹-۲- مبانی نظری تحقیق
۴۸	۱-۹-۲- ریشه خشونت علیه زنان
۴۹	۲-۹-۲- مراحل خشونت علیه زنان
۵۰	۳-۹-۲- چرخه خشونت
۵۰	۴-۹-۲- واکنش زنان در مقابل خشونت
۵۱	۵-۹-۲- پیامدهای خشونت علیه زنان
۵۳	۶-۹-۲- عدم فهم بین زن و شوهر و تعارضات خانوادگی
۵۵	۷-۹-۲- میزان ایفای نقش اظهاری توسط زن در خانواده و تعارضات خانوادگی
۵۵	۸-۹-۲- نظریات روانشناسانه در مورد خشونت

۵۵	۱-۸-۹-۲- نظریه لورنز
۵۶	۲-۸-۹-۲- الگوی چرخه خشونت
۵۶	۳-۸-۹-۲- روان شناسی ستم فانون
۵۸	۹-۹-۲- نظریات جامعه شناسانه در مورد خشونت
۵۸	۱-۹-۹-۲- نظریه پارسنز : تقسیم کار و کارکرد گرایی
۶۰	۲-۹-۹-۲- نظریه نقش ها
۶۲	۳-۹-۹-۲- تئوری سیستمی سالوادور مینوچین
۶۷	۴-۹-۹-۲- نظریه ماکس وبر : تفسیر تفهمی
۷۰	۵-۹-۹-۲- نظریه رالف دارندورف : اقتدار و کشمکش و اقتدار سه گانه ماکس وبر
۷۱	۱۰-۹-۲- نظریه فمینیست ها در باب پذیرش و تحمل خشونت توسط زنان
۷۴	۱۰-۲- چارچوب نظری تحقیق
۷۶	۱۱-۲- الگوی نظری تحقیق
۷۷	۱۲-۲- فرضیات تحقیق
۷۸	فصل سوم : روش شناسی
۷۹	۱-۳- مقدمه
۷۹	۲-۳- روش تحقیق
۸۰	۳-۳- جامعه آماری
۸۱	۴-۳- روش نمونه گیری
۸۱	۵-۳- ابزار گردآوری داده ها
۸۲	۶-۳- تکنیک تجزیه و تحلیل یافته ها
۸۲	۷-۳- اعتبار (روایی) ابزار تحقیق
۸۳	۸-۳- اعتماد (پایایی) ابزار تحقیق
۸۴	۹-۳- تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای تحقیق
۸۴	۱-۹-۳- تعریف نظری و عملی متغیر وابسته
۹۲	۲-۹-۳- تعریف نظری و عملی متغیرهای مستقل

۳-۹-۳- تعریف نظری و عملی خانواده ۹۷

۳-۹-۴- تعریف نظری و عملی متغیرهای دموگرافیک ۹۸

فصل چهارم : توصیف و تحلیل داده ها ۱۰۳

۴-۱- مقدمه ۱۰۴

۴-۲- تحلیل توصیفی داده ها ۱۰۶

۴-۳- تحلیل تبیینی داده ها و آزمون فرضیات ۱۳۶

۴-۴- تحلیل رگرسیون چند متغیری ۱۴۸

۴-۵- تحلیل مسیر ۱۵۰

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری ۱۵۱

۵-۱- مقدمه ۱۵۲

۵-۲- نتایج توصیفی پژوهش ۱۵۳

۵-۳- نتایج تبیینی پژوهش و آزمون فرضیات ۱۵۷

۵-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی ۱۵۹

۵-۵- نتایج تحلیل مسیر ۱۵۹

۵-۶- یافته های نظری پژوهش ۱۵۹

۵-۷- پیشنهادات ۱۶۰

۵-۸- محدودیت های پژوهش ۱۶۳

منابع فارسی ۱۶۴

منابع لاتین ۱۷۱

پیوست ها

" فهرست جدول ها "

- ۲-۴-۲-۴ جداول تک بعدی توصیفی ۱۰۶
- ۱-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب سن شان ۱۰۶
- ۲-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب سن همسران شان ۱۰۷
- ۳-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب اختلاف سنی زن با هم
همسرش ۱۰۸
- ۴-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب طول مدت ازدواج زن و شوهر ۱۰۹
- ۵-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب تعداد فرزندان ۱۱۱
- ۶-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب میزان تحصیلات شان ۱۱۲
- ۷-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب میزان تحصیلات همسران شان ۱۱۳
- ۸-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب وضعیت اشتغال شان ۱۱۴
- ۹-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان شاغل مورد مطالعه بر حسب نوع شغل شان ۱۱۵
- ۱۰-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب نوع شغل همسران شان ۱۱۶
- ۱۱-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب میزان درآمد ماهیانه
شان ۱۱۸
- ۱۲-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب میزان درآمد ماهیانه همسران
شان ۱۲۰
- ۱۳-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب اعمال خشونت یا عدم اعمال خشونت همسرانشان
علیه آنها ۱۲۲
- ۱۴-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت فیزیکی غیر
مستقیم علیه آنان ۱۲۳
- ۱۵-۲-۴-۲-۴ جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت فیزیکی
مستقیم علیه آنان ۱۲۴

- ۱۶-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت روانی و عاطفی علیه آنان.....۱۲۵
- ۱۷-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت اقتصادی و اجتماعی علیه آنان.....۱۲۷
- ۱۸-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت جنسی علیه آنان.....۱۲۸
- ۱۹-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت خانگی علیه آنان.....۱۲۹
- ۲۰-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده.....۱۳۰
- ۲۱-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های شاخص میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده از دیدگاه همسران شان۱۳۲
- ۲۲-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های شاخص کج فهمی و عدم درک صحیح زوجین از رفتارهای یکدیگر.....۱۳۳
- ۲۳-۲-۴- جدول توزیع فراوانی و درصد زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های میزان گرایش های اقتدارگرایی مردسالاری در مرد.....۱۳۵
- ۳-۴- جداول دوبعدی تبیینی۱۳۶
- ۱-۳-۴- جدول دوبعدی توزیع فراوانی و درصد بر حسب میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده و خشونت خانگی.....۱۳۷
- ۴-۳-۴- جدول دوبعدی توزیع فراوانی و درصد بر حسب کج فهمی و عدم درک صحیح زوجین از رفتارهای یکدیگر و خشونت خانگی.....۱۴۰
- ۷-۳-۴- جدول دوبعدی توزیع فراوانی و درصد بر حسب گرایش های اقتدارگرایی مردسالاری در مرد و خشونت خانگی.....۱۴۳

۱۰-۳-۴- جدول دویعدی توزیع فراوانی و درصد بر حسب میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده از دیدگاه

همسران شان و خشونت خانگی.....۱۴۶

۴-۴- جداول رگرسیون چند متغیری ۱۴۸

" فهرست نمودارها "

- ۱-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب سن شان۱۰۷
- ۲-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب سن همسران شان۱۰۸
- ۳-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب اختلاف سنی آنها با هم
همسرشان.....۱۰۹
- ۴-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب طول مدت ازدواج شان۱۱۰
- ۵-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب تعداد فرزندان شان۱۱۱
- ۶-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب میزان تحصیلات شان۱۱۲
- ۷-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب میزان تحصیلات همسران شان۱۱۳
- ۸-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب وضعیت اشتغال شان.....۱۱۵
- ۹-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب نوع شغل شان.....۱۱۶
- ۱۰-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب نوع شغل همسران شان..... ۱۱۷
- ۱۱-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب میزان درآمد ماهیانه
شان.....۱۱۹
- ۱۲-۲-۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب میزان درآمد ماهیانه همسران
شان.....۱۲۱

۴-۲-۱۳- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب اعمال خشونت یا عدم اعمال خشونت همسرانشان علیه آنان.....۱۲۲

۴-۲-۱۴- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت فیزیکی غیر مستقیم علیه آنان.....۱۲۴

۴-۲-۱۵- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت فیزیکی مستقیم علیه آنان.....۱۲۵

۴-۲-۱۶- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت روانی و عاطفی علیه آنان.....۱۲۶

۴-۲-۱۷- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت اقتصادی و اجتماعی علیه آنان.....۱۲۸

۴-۲-۱۸- نمودار توزیع فراوانی و درصد زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های شاخص میزان خشونت جنسی علیه زنان.....۱۲۹

۴-۲-۱۹- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد خشونت واقع شده بر حسب گویه های میزان خشونت خانگی علیه آنان.....۱۳۰

۴-۲-۲۰- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های میزان ایفای نقش اظهاری توسط آنان در خانواده.....۱۳۱

۴-۲-۲۱- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده از دیدگاه همسران شان.....۱۳۳

۴-۲-۲۲- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های شاخص کج فهمی و عدم درک صحیح زوجین از رفتارهای یکدیگر.....۱۳۴

۴-۲-۲۳- نمودار توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب گویه های شاخص میزان گرایش های اقتدارگرایی مردسالاری در مرد.....۱۳۶

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه :

خانواده این واحد به ظاهر کوچک اجتماعی از ارکان عمده و از نهاد های اصلی هر جامعه به شمار می رود. در واقع هر خانواده باید خشت بنای جامعه، مبدا بروز و ظهور عواطف انسانی و کانون صمیمانه ترین روابط میان افراد به حساب آید. (سیف، ۱۳۶۸: ۵)

خانه غالباً پناهگاه امنیت و خوشبختی تصور می شود اما خشونت خانوادگی بخشی از تجربه بسیاری از زنان است، همچنین خشونت در محیط های خانوادگی اساساً یک قلمرو مردانه است. (گیدنگز، ۱۳۸۴: ۲۱۸)

در اکثر جوامع امروزی زنان در معرض خشونت مردان قرار دارند. زنان نه تنها قربانی خشونت مردانند بلکه ترس از رویارویی با این خشونت بر سراسر زندگی آنان به شدت سایه افکننده است. خشونت از هر نوعی که باشد، نمایی از سلطه جویی است که قربانی را از ارزش و اعتبار انسانی خالی می کند. جراحات فیزیکی و ضربه های روانی حاصل از خشونت می تواند پیامد های وسیعی برای زندگی قربانی داشته باشد و در نهایت به زندگی خانوادگی و اجتماعی قربانی سرایت کند. (عارفی، ۱۳۸۲: ۱۰۳)

از آنجا که خانواده به منزله پناهگاهی مقدس برای آسایش خانواده و هماهنگی اسطوره شده است، خشونت خانوادگی حقیقتاً با آن همخوانی ندارد و از نظر لغوی با چنین مفهومی از خانواده ناهمگون است. خشونت تصویر آرام خانه و نیز امنیتی را که حاصل خویشاوندی است، در هم می شکند. با این حال، بر اساس شواهد موجود، سرشت دسیسه آمیز خشونت خانوادگی در سراسر جهان و در میان ملیت ها و فرهنگ ها به اثبات رسیده است. (کار، ۱۳۸۰: ۱۵)

در پیشرفته ترین کشورهای جهان، زنان و کودکان از تبعات و عوارض ناشی از خشونت، به خصوص در زندگی خانوادگی رنج می برند و آزارهای جسمی و جنسی و روانی نه تنها تندرستی، سلامت عقل، تعادل روانی و عاطفی آنها را به خطر می اندازد بلکه جامعه را نیز متضرر می سازد. (کار، ۱۳۸۰: ۱۳)

لذا در این تحقیق سعی بر آنست که پدیده خشونت خانگی و عوامل موثر بر آن و ابعاد چند گانه آن را مورد پژوهش قرار دهیم.

۱-۲ طرح مسئله :

خشونت علیه زنان پدیده ای است که در تمام جوامع و در تمام اقشار و طبقات آن صرف نظر از موقعیت اجتماعی و سطح تحصیلات شان دیده می شود به عبارتی دیگر خشونت خانگی علیه زنان امری جهانی است.

همچنین خشونت علیه زنان پدیده ای است که در محیط شخصی و خصوصی اتفاق می افتد و این امر باعث شده نهاد های نظارتی دولتی و حتی نزدیکان و آشنایان نیز از دخالت کردن در آن و تقلیل اثرات ناشی از آن شانه خالی کنند و در مقابل، زنان را به انطباق و تحمل آن دعوت کنند.

- طبق آمار سازمان جهانی بهداشت و بانک جهانی جراحی ناشی از خشونت در کشورهای توسعه یافته ی دنیا ۱۴/۵٪ و در کشورهای در حال توسعه ۱۵/۲٪ از کل بیماریها را تشکیل می دهند. خشونت عمدی در کشورهای توسعه یافته دنیا ۴/۲٪ و در کشورهای در حال توسعه ۴/۱٪ از کل را شامل می شوند. (شجاعی، ۸۴-۱۳۸۳: ۴۰)

- به گزارش سازمان ملل از هر سه زن جهان، یک نفر در طول زندگی خود، قربانی خشونت و تبعیض یا مورد تجاوز به عنف قرار می گیرد. (علوی، یراقی و یراقی، ۱۳۸۳: ۱)

- همچنین بر طبق آمار سازمان بهداشت جهانی هر ساله چهار میلیون زن مورد آزار جسمی از سوی همسران خود قرار می گیرند. (همان: ۱)

- در ایران هم بر اساس آخرین آمار که در نتیجه قتل‌های انجام شده در سه ماهه اول سال ۸۳ صورت گرفته در اردیبهشت ماه آن سال آمار قتل‌های خانوادگی به نسبت کل خشونت‌های صورت گرفته ۲۲٪ بوده که این آمار در خرداد ۳٪ افزایش یافته و به ۲۵٪ رسیده است. (همان : ۱)

در سال ۱۳۸۲، ۸۳۳۲ مورد خشونت خانگی به ثبت رسیده است که از این تعداد ۲۳۰۰ مورد خشونت جسمی، ۲۰۰۰ مورد خشونت روانی، ۳۰۰۰ مورد سهل‌انگاری و ۹۴۵ مورد هم خشونت جنسی بوده است. (صفوی، ۱۳۸۳: ۱)

از آنجا که در سالهای اخیر بر شدت آن افزوده شده و باعث اثرات شدید جسمی، جنسی، ذهنی، روانی، اقتصادی و اجتماعی بر قربانی و سایر اعضای خانواده شده و در موارد زیادی نیز باعث گرایش قربانی به انواع آسیب‌های اجتماعی شده، توجه بسیاری از کارشناسان جامعه‌شناسی و روان‌شناسی را به خود جلب کرده است.

از بعد جسمی: آسیب دیدگی‌ها، کبودی‌ها، بریدگی‌ها، کبودی‌های دور چشم، ضربه‌های مغزی و استخوان‌های شکسته، آسیب دیدگی‌های دائمی مانند آسیب مفاصل، از دست رفتن بخشی از شنوایی یا بینایی، آثار زخم ناشی از سوختگی، گاز گرفتگی و جراحت‌های ناشی از چاقو و قتل زنان را می‌شود. (عنصری، ۱۳۷۹: ۸)

از بعد جنسی: زنان مورد خشونت واقع شده از بیماری‌های مقاربتی، سقط جنین و بیماری‌های التهابی لگن، بارداری‌های ناخواسته، دردهای مزمن لگنی، سردردها، مسائل مربوط به بیماری‌های زنان، دردهای شکمی و ماهیچه‌ای، سندروم روده تحریک پذیر، اختلالات خواب و خوراک رنج می‌برند.

از بعد ذهنی: زنان دچار استرس ناشی از شوک روحی پس از حادثه، افسردگی، اضطراب، کابوس‌های شبانه، عدم توانایی در تمرکز، اختلال چند شخصیتی شدن و اختلال بی‌اختیاری در وسواس می‌شوند.

از بعد روانی : احساس خشم و تحقیر و شرمندگی، ترس از برقراری رابطه جنسی، مشکلات تحریک پذیری و سرد مزاجی، وابستگی زنان آزار دیده به افراد دیگر، دشوار شدن تصمیم گیری برایشان، تبدیل شدن زنان به افرادی درون گرا و منزوی که به دنبال پنهان کردن حادثه به وجود می آید.(همان : ۹ و ۱۱)

از بعد اقتصادی : کنترل شوهر بر منابع مالی خانواده، ایجاد محدودیت جهت اشتغال زن، در مضیقه مالی قرار دادن وی و مانند آن همگی باعث می شود دخالت در امر مالی و اقتصادی از دست زن خارج شده و آنها بیش از پیش به شوهر آزار رسان، وابسته شوند.(حسامی، ۱۳۸۴: ۴۶)

علاوه بر اینها قربانیان خشونت خانگی در محیط های خارج از خانه کارآیی پایینی از خود نشان می دهند. این افراد معمولا منزوی ترند، اعتماد به نفس اندکی دارند، در روابط اجتماعی با دیگران تزلزل و عدم اطمینان نشان می دهند، دارای حالات هیجانی یا افسردگی شدید هستند و تمایل بسیار زیادی برای اقدام به خودکشی و روی آوردن به مواد مخدر دارند.

کودکانی که در چنین خانواده هایی شاهد خشونت پدران علیه مادرانشان هستند، در مدرسه پیشرفت چندانی از خود نشان نمی دهند و از نظر رشد و تکامل اجتماعی از سایرین عقب ترند، دچار اشکالات تکلمی هستند، و در روابط با دیگران دارای رفتاری برانگیزاننده یا همراه با اطاعت و فروتنی هستند، علائم افسردگی در آنها دیده می شود، به علاوه این کودکان با دیگران رفتار پرخاشگرانه دارند.(اعزازی، "ج"، ۱۳۸۰: ۱۸) علاوه بر اینها مجبورند با تبعاتی همچون شب اداری، فرار از مدرسه، ترک تحصیل یا افت تحصیلی، کابوس های شبانه، مهارتهای اجتماعی ضعیف، آشفته بودن و احساس فزاینده ترس و...رو به رو شوند.(دانش، ۱۳۷۲: ۲۳۸) پسرانی که شاهد مضروب شدن مادران توسط پدرانشان بوده اند، در بزرگسالی برای حل اختلافات خود بیشتر از سایر پسران به خشونت روی می آورند، همچنین دخترانی که شاهد چنین خشونت هایی علیه مادرانشان بوده اند نسبت به سایر

دختران احتمال بیشتری دارد که در معرض سوء استفاده همسران شان قرار بگیرند. (سازمان بهداشت جهانی، ۱۳۸۰: ۲۷)

کمیته ی ملی خشونت علیه زنان در سال ۱۹۹۱ در کشور استرالیا این مسئله را به این صورت تعریف می کند: " رفتاری که به وسیله ی مردان برای کنترل قربانی شان اعمال و باعث آسیب های روانی، فیزیکی و جنسی می شود و انزوای اجتماعی یا محرومیت اقتصادی و رفتاری را در پی دارد، به گونه ای که زن در ترس و وحشت زندگی کند." (سازمان جهانی بهداشت، ۱۳۸۰: ۳۴)

خشونت خانگی علیه زنان انواعی دارد که عبارتند از :

خشونت جسمی (فیزیکی)، خشونت روانی و عاطفی، خشونت اقتصادی و اجتماعی و خشونت جنسی.

با بهره گیری از مبانی نظری می توان عواملی را در بروز خشونت خانگی علیه زنان موثر دانست : یکی از عوامل موثر بر خشونت خانگی مردان علیه زنان، میزان ایفای نقش اظهاری (نمایشی) توسط زنان در خانواده می باشد، تقسیم کار سنتی بر این بود که زن نقش اظهاری (نمایشی) یعنی اجتماعی کردن کودکان و آشپزی و... را ایفاء کند و مرد نیز نقش ابزاری یعنی نان آوری برای خانواده را ایفاء کند که این گونه تقسیم کار باعث نظم و به هم پیوستگی در خانواده می شد. اما زمانیکه نقش زن نزدیک یا مشابه نقش مرد می شود (مثلا زن در بیرون از منزل به کار می پردازد) باعث می شود که زن نتواند نقش اصلی خود را به طور کامل ایفاء کند و در نهایت منجر به خشونت مرد علیه همسرش می شود.

گاهی نیز عدم درک صحیح زوجین از رفتار های یکدیگر و سوء تفاهم هایی که بر سر مسائل زندگی پیش می آید، روابط بین شان را دچار اختلال کرده و منجر به خشونت می شود.

ساختار اجتماعی پدر سالارانه نیز نه تنها به مردان اجازه خشونت علیه زنان را می دهد بلکه با مشروعیت بخشیدن به اقتدار مردانه شان زنان را به تحمل رفتار هایشان وا می دارد. همچنین به دلیل

عدم وجود نهادهای نظارتی دولتی که با رفتار خشونت آمیز مردان در خانه مقابله نماید و وجود این نگرش که تقسیم قدرت در خانواده بر حسب جنس است و نابرابری میان زن و مرد مورد پذیرش است، بروز خشونت را تسهیل می نماید.

از آنچه که گفته شد اثرات مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته بوده است اما باید گفت که علاوه بر اثرات مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته اثرات غیر مستقیمی نیز وجود دارد که از ارتباط متغیرهای مستقل با هم و در نهایت اثر گذاری آنها بر متغیر وابسته ناشی می شود. در این پژوهش به تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته می پردازیم.

با توجه به مطالب فوق سوال اصلی پژوهش اینست که :

میزان خشونت خانگی علیه زنان در شهر دره شهر چقدر است و چه عواملی در بروز خشونت خانگی علیه زنان موثر می باشند؟

۱-۳ اهداف تحقیق:

۱-۳-۱ هدف اصلی :

بررسی و شناخت میزان خشونت خانگی علیه زنان و عوامل موثر بر آن در خانواده های ساکن شهر دره شهر

۱-۳-۲ اهداف فرعی:

۱. بررسی رابطه بین میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده و میزان خشونت خانگی علیه آنان

۲. بررسی رابطه بین میزان ایفای نقش اظهاری توسط زنان در خانواده از دیدگاه همسران شان و میزان خشونت خانگی علیه آنان

۳. بررسی رابطه بین کج فهمی و عدم درک صحیح زوجین از رفتارهای یکدیگر و میزان خشونت خانگی علیه زنان

۴. بررسی رابطه بین گرایش های اقتدار گرای مرد سالاری در مرد و میزان خشونت خانگی علیه زنان

۱-۴ اهمیت و ضرورت تحقیق :

از آنجا که خشونت خانگی علیه زنان پدیده ای همه گیر است و در همه قشر ها (چه پایین، چه متوسط، چه بالا) و در همه اقلیت ها صرف نظر از سطح درآمد، تحصیلات و شغل شان وجود دارد و اثرات ناخوشایندی را بر زندگی زناشویی می گذارد و پایه های آن را سست و لرزان می کند، همچنین (به اعتقاد کار شناسان) از آنجا که خشونت خانگی و تجربه و مشاهده آن توسط فرزندان علاوه بر اینکه باعث سلب آرامش از آنان در خانه پدر می شود، از او شخصیتی خشن و پرخاشگر (فرزند پسر) یا منفعل (فرزند دختر) می سازد که خود در بزرگسالی و در زندگی زناشویی به خشونت علیه خانواده اش می پردازد و یا قربانی خشونت می شود و از همه مهمتر اثرات مخرب تری را بر قربانی اصلی (زن) می گذارد و چه بسا او را به انواع آسیب های اجتماعی سوق خواهد داد، بنابراین بررسی این موضوع و عوامل موثر بر آن ضروری به نظر می رسد.

ضرورت انجام پژوهش در زمینه خشونت خانگی علیه زنان در شهر دره شهر :

با توجه به فرهنگ سنتی حاکم بر خانواده های ساکن این شهر که :

هنوز سنتهای مرد سالاری در آن رایج است: به طوریکه مرد را دارای اقتدار زیاد می داند و تصمیم گیری در اکثر موضوعات و مسائل خانوادگی بر عهده همسر، می باشد از جمله ادامه تحصیل، اشتغال به کار، مراودات اجتماعی که در اکثر موارد باعث به وجود آمدن اختلافات زناشویی و در نهایت منجر به اعمال خشونت مرد علیه همسرش می شود.